

դոպտեաց զսրբութիւնսն և զազգն գըլ-
խովին մտոնեաց 'ի սով, 'ի սուր և 'ի
գերութիւն :

Ահա դատաստան տրգար դատա-
ւորին էա՞ծ զարիւն տրգարոյն 'ի վե-
րայ ատուածամարտ ժողովրդոյն , որք
ազազակէին առաջի Պիղատոսի և ա-
ռէին . “ Արիւն դորա 'ի վերայ մեր և
'ի վերայ սրգւոյ մերոյ : Մատ . Ի Է , 25 :

(Շարունակելու)

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԱԶԴԻՆ ԿՐՕՆՔԸ

“ Բարեպաշտութիւնը ոչ տկար , ոչ
տխուր և ոչ անձուկ բան մը ունի .
այլ տիրող կրնգարծակէ , պարզ է և
սիրուն . Աստուծոյ թաղաւորութիւնը
փոքր թիւերու խզճահար դիտողու-
թեանց մէջ չը կայանար , այլ իւրա-
քանչիւրին համար իրեն յատուկ ա-
ռաքինութեանց մէջ կը կայանայ : ”

Տենեւոն նամակ առ դուքս Պուր-
կոյի :

Աստուած իր անունը իր գոր-
ծոյ փայլ դրօշմած է . մեզ համար մի
այն փայլող լոյս մ'է : Ամեն ուրեք այս
լոյսն զգայում մը կը ծնուցանէ , զգա-
ցում մը պաշտօն մը , ահաւանիկ ա-
մեն նախնական կրօնից ծագումը :

Քրիստոսի կրօնքը հին օրինաց լը-
րումն և շարունակութիւնն է . մարդոց
պէտքերէն ծագում առած է , և ոչ ե-
րախտագիտութենէն , երկրիս մեղաց
մէջ սէր և տպաշաւ բերուաւ : Անդ ան-
սովոր իր մը կար որ ոչ ներկային և ոչ
անցեալին կը սրատկանէր , դարուն ար-
տայայտութիւնը չէր , նոր ակեղբքի
մը նոր խօսք մը էր . ապագային ջահ մը :

Թ

Ի՞նչոքէս կատարեցաւ Աւետարա-
նին պաշտօնը , ի՞նչ փոփոխութիւններ
'ի գործ դրուեցաւ իր վարպետա-
թեանց մէջ , կրօնք անփոփոխ թէ աչ-
խարհի ձեւերուն պէս փոփոխական
պարտին ըլլալ :

Մտնը հարցմունք , որ միանգամայն
հաւատոյ խորհրդոց եւ ժաղպրգեան
գոյութեան կը դաշին , ժաղպրգեան
կեանքը իր կրօնքն է :

Տեսէք հին աղբերը իրենց Աս-
տուածոց պէս մի և նոյն ժամանակ մե-
ռան :

Իսիսի պաշտմանց կապուած էր եւ
գիպտոսի բախտը , Արամազդի պաշա-
մանց կապուած էր Յունաց փառք և
կեանք , Հռովմայեցւոց պետութիւնն
և կեանք :

Ժողովուրդք Հրէայ Հերքիւլէսին
պէս , տկար և կոյր են , զանոնք տա-
ճարին մէջ կը շղթայեն , կը զօրանան
սիւնները կը խորտակին և անոնց բե-
կորներուն տակ ձգնուած կ'յնան :

Այսպէս ամեն ուրեք և միշտ ժո-
ղովրդեան մը տեւողութիւնը իր կրօ-
նից տեւողութեամբ կը չափի :

Նոքա որ ընդհանուր կոտորածէն
ազատած են և նոքա որ կորսուած են՝
կանոնը կը հաստատեն :

Գարուց 'ի դարս բարձրացեր մին-
չեւ հնութեան անհնարին աղջամուղ ,
Գանգէսին եզերք մի եւ նոյն ժողո-
վուրդք և աստուածները հոն պիտի
գտնես ինչ որ այսօր կը տեսնուի : Ժո-
ղովուրդք եւ աստուածք 'ի միասին
Ձեզ եկած են :

Այս պաշտմանց բարբարոսութիւ-
նը չեմ քններ , ես կը ջանամ հաստա-
տել այն օրէնքը որ կը դատապարտէ
ազգերը իրենց աստուածոց հետ ապ-
րիլ և մեռնիլ :

Հոս ամեն բան անշարժ է , բահա-
նայն և ժողովուրդը , որ և է լոյս մը ա-

նոնց չը հասնիր, որ և է յառաջագի-
մութիւն զանոնք չը բաժներ, կ'ապ-
րին թէեւ այս օրինակ գծածութեան
մէջ ժամանակ անցնել է աւելի քան
ապրիլ:

Մի և նոյն իրը Հռոմ և Երազայ
տեղի չունեցաւ. մեծամեծ յառաջա-
գիմութիւնք հոն ժողովուրդը իրենց
կրօնէն անջատեցին, քանի որ ժողո-
վուրդք յառաջ երթային, կրօնը յետս
կը մնար, եթէ կրօնքը կարող ըլլար
անոնց շարժման հետեւիլ, զանոնք ա-
զատած կըլար: Քայց հեթանոսութիւ-
նը իր մէջ յառաջագիմութեան որ և
է տարերք չունէր, չէր կարող ոչ քայ-
լել և ոչ բարձրանալ, իր գոյութեան
պայմանը անշարժութիւն էր, անշար-
ժութիւնը միապետութեան մէջ միայն
կեանք ունի: Ազատ ժողովրդեան մէջ
առանց շարժման կրօնքէն աւելի հա-
կառակ իր մը կայ:

Երկրագնդին վրայ անգգայ յառա-
ջագիմութիւն մը կայ դէպ ի բարին,
իւրաքանչիւր դար մարդկային սեռը կա-
մաքի, այս բնութեան օրէնքն է: Քաղա-
քականութիւնը և աւելորդապաշտու-
թիւնք կարող են այս ամբողջ մը յամ-
բացնել քայց ոչ կեցնել, հարկ է որ
գաղափարաց թիւը աճի և լուսաւո-
րեալ մասը զարգանայ, վասն զի հարկ
է որ Աստուծոյ օրէնքը կատարի:

Այս անհուն գործը հաստատելու
համար մի սրտնէք թէ արդի ժամա-
նակները Հոմերոսէն աւելի հզօր հան-
ձար մը արտադրեցին, այլ թէ դէպ ի
ճշմարտութիւն եւ ի մարդկութիւն
քաղաքակրթեալ աշխարհը քայլ մը ա-
ռաւ. հոն է բնութեան օրէնքը:

Այս օրէնքէն, որ ժողովրդոց պատ-
մութեանց գրօլմն է, երկու սկզբանց
ծագել կը տեսնենք: Որուն զօրութիւ-
նը անցյալմէն է:

Ամեն կրօնք որ գաղափարներ կը

խղդէ և ժողովուրդը կը ջլատէ՝ սուտ
է և ասով միայն որ բնութեան օրինաց
մէջ յայտնուած Աստուծոյ խորհրդոց
հետ անհամաձայն է:

Ամեն կրօնք, որ մտաց զարգացման
և ազգաց բարոյականութեան յարմար
է, ճշմարիտ է և ասով միայն որ այս
օրինաց հետ համաձայն է:

Եւ աստ կրնանք համարձակապէս
տւեւտարանը աշխարհի յերկրպագու-
թիւն ներկայացնել. կրօնքը որ իր գոր-
ծըն է, իր պաշտօնով, իր խորհրդով ըն-
կերութեան ազդեցութեան կը պատ-
կանի: Իր սիրով և բարոյականով ան-
ցեալ ներկայ և ապագայ քաղաքակրթ-
ութեալ ամեն ատիճանաց: Ամեն խո-
նարհ հանձարները կը բարձրացնէ և
ամենէն բարձր մարքերը կը խմբարհե-
ցնէ:

Աղքատաց և թշուառաց կրօնքն
է, մարդուն համար եղած է, վասն զի
աստապանաց համար խիւնղած է: Ի-
մաստունք մտացածին առատ երկիրներ
կ'երացեն. ժողովուրդը դէպ ի գաղա-
փարային կատարելութիւն կը դիմէ.
զայս միշտ իրենց առջեւ պիտի գրա-
նեն. սա իր հետ կը կրէ մարդկու-
թեան անագան:

Եթէ ստոյգ է ինչպէս որ բնիք թէ
ժողովուրդք կ'ապրին և կը մեռնին ի-
րենց աստուածոց հետ, ուրեմն կր-
նանք աւելուել Քրիստոսնեայ ժողովրդոց
երկրագնդիս տեւողութեան հաւա-
սար կեանք մը:

Այսպէս կրօնից սրտահամ փոփո-
խութիւններէն չը ստիպուէ ի զատ
հոն երկնային ծագման սպառնոց կը
գտնեմ: Կը զարմանամ թէ սրբախի
դիւրութեամբ պատրաստ է մտաց
շարժման և հանձարոց յառաջագիմու-
թեան, բնաւ այս փոփոխութիւնք իր գը-
յութեան չեն դպչիր, այլ իր շարժն է
և ոչ ի նա: Տակաւ առ տակաւ կը

մերկանայ այն քօչէն զոր տգիտութիւնը չըմպատած է . և քանի որ քողը կը պատուի , Աստուած տեսանելի կըլլայ . զարմանալի էր , այս յաւիտենական շարժմանց մէջ , կրօնքը մեր զօրութեան համեմատ կը չափէ ճիշդ մարտութիւնը և կը տեղաւորէ մեր ժողովութեան կէտին մէջ :

Երբոր Յիսուս եկաւ երկրիս վրայ ամեն կրօնք և ժողովուրդք մեռած էին . իր պաշտօնը եղաւ հաւատալիք և թագաւորութիւնք վերանորոգել : Կրօնայ ուրացուիլ թէ մեռելներ յարայ քայց ոչ երբէք կրնայ ուրացուիլ թէ մարդկային սեռը 'ի կեանս վերածնեց : Տիեզերաց փրկչին տիտղոս ինքն իրեն տաւալ , որուն չը պիտի կրնար գտնուիլ անհաւատ մը , պէտք է զայն իբրեւ բարերար մը պատուել . եթէ չ'ուզուի զոյն Աստուած մը կարգաւ :

Եւ տեսէք միայն , ինչ սոսկալի քառուկ մարդկային տղաք կը փրկէ : Հռովմէ Տիբերիոն ապառաւանած է եւ կանգնեց 'ի նա տաճարները և անոր եղբորանց երկրպագեց , և դիւցազնութեան տեղը Տիբերիոն վայրագութեան մէջ գտաւ , և Աստուծոյ մը ստորագրելիք իր ապականութեան մէջ :

Տիեզերք համայն Հռովմայ օրինակին հետեւեցաւ և այս օրինակ դրձձութեան մէջ թաղուեցաւ : Բնաւ չը կար ժողովրդոյ մէջ բարոյական միութիւն մը . երկիրս՝ գերեաց վաճառատունեղած , աղգերը զինուորաց երկաթոյն ապաստանած , մարդոց իրաւունքն անձանօթ , ընկերութիւնը բռնաբարուած . առանձնաշնորհեալ ժողովուրդ մը , և բոլոր միւսները բարբաբոս :

Յաղթողք կրտէին միշտ , աւանդ պարտեցոց . փիլիսոփայք յուսադրելով կրտէին . մեռիլ 'ի դժբախտութեան , մարդկային արիւնը իրենց իսկ չը հա-

ւատացած կո ոց խորանին վրայ կը հոսեցնէին և հրապարակային տեսարանաց վրայ , որպէս զի իրենց աստուծոց պէս ժողովուրդը եւս ղաւարձացնէն : Ահաւասիկ Յիսուսի Քրիստոսի եկած վայրկեանին քաղաքակրթութիւնը :

Ո՛հ , զարմանք անասման է երբ կ'ուզայ դժոխային գիշերուան քողը պատուելու եւ իր լյար փայլեցնելու Յունաստանի եւ Հռովմայ կրօնական կրթութեանց մէջ՝ չը կար բնաւ ազգերը զարգացնելու և վերանորոգելու ոչ քաղաքար մը , ոչ սկզբունք և ոչ բղբացում , առաքինութիւնն իսկ գաս : հուն վրայ բաւական չէր անոնց կեանք տալ . Աստուած անշուշտ թողուց որ ջանք մը ըլլուի , անտարակոյս կը թողու տեսնալ չարութեան խորխորատը և աշխարհիս համար անօգուտ նախնի իմաստութեան վերջին շունչն ալ ցրնդեցաւ Անտանիստին հետ :

Աշխարհը ազատելու համար բաւական չէ աւերակներ վերականգնել , այլ և հարկ է ամբողջակի վերանորոգել բարոյականը , գաղափարը , կառավարութիւն և ժողովուրդք : Յիսուս Քրիստոս այն ժամանակ եկաւ մարդկութեան համար և իրեն գերագոյն գահակալութիւնը վկայ եղաւ 'ի նախախնամութենէն մեծ . Հասարակապետութեան վերջին ժամբռն :

Տիեզերական վերածննդեան գործը լաւ ըմբռնելու համար , հարկ պիտի ըլլայ 'ի նկատի առնուլ պատմական երկու մեծ յեղանակներ և նկարագրել ժողովուրդը : — Թագաւոր իր փառաց և ազատութեան մէջ , Աւետարանի ժողովուրդը իր քաղաքակրթութեան մէջ :

Բայց այս պատկերները այնչափ անգամ կրկնուած են որ ամեն նոր կրկնութիւն տաղտկալից կըլլայ , զանոնք ծանօթ գործերը ենթադրելով ,

ուսկէց կը հեռեւայնեմ հին և արգի
դատմութիւնները իրենց յատկանիշ
եղող բարոյական գաղափարով :

Անցեալին բարոյական գաղափարը
հայրենեաց սէրն է , նախնի հասարա-
կապետութեան բոլոր հրաշալիքը հաւ-
տատ բաց անձուկ հիման մը վրայ
դադար կ'առնու : Յերկային բարոյա-
կան գաղափարը մարդկութեան սէրն
է : Տիեզերական մարդասիրութիւնը
որ Աւետարանին ոգին է համօրէն
մարդկութիւն կ'ընդգրկէ :

Յաւալի է գիտել որ նախնի ժամա-
նակաց մէջ չը գտնուիր միակ օրէնսդիր
մը միակ իմաստուն մը որ իր հայրե-
նեաց օրէնքը սահմանած ժամանակ ,
նկատու՞մ ունենայ այլոց ժողովրդոց
բարեբաւտութիւնը :

Յիսուս Քրիստոս այս նոր առաքի-
նութիւնը ազգաց տուաւ , համօրէն
աշխարհի անձանթ զգացումը մի է ,
որմէ աշխարհիս կեանքը բղխել ար-
ւաւ :

Աստուծոյ ժողովրդեան , ընտրեալ
հօտի առանձնաշնորհեալ յիղի անձուկ
գաղափարով տոգորուած և մղեալ
գութեան ու ատելութեան վարդապե-
տութեան մէջ կրթուած տղայ մը կե-
լէ անվէհեր մարդկային դարմին սէրը
բարոյելու :

Արարիչը բոլոր մարդոց հայրը՝ Աս-
տուածաշնչի բարկացող և զԱբրահամ
առանձնացնող Աստուծոյն տեղ կը
ցրցնէ :

Մովսէս ժողովրդեան ազատարա-
րուն էր միայն , իսկ Յիսուսը տիեզերաց
փրկիչը , սրպիսի մարդասիրութիւն և
ինչպիսի գթութիւն , ինչպէս իր յե-
ղե յատուկ զգեստը կը մերկանայ , աղ-
գային հոգարտութիւնը կը ցնցէ բռ-
նութեան և անապաշտութեան շղթա-
ները կը խորտակէ , Հրէայ է ինքն և
նորմէ չը կարգար , նա չ'աղաղակէր

ոչ վրէժխնդրութիւն և ոչ կոտորում ,
նա Հրէայները ազատելու վրայ չը խո-
սիր , այլ աշխարհը , իրեն թագաւորու-
թիւնը խաղաղութիւն և անյիշատա-
թիւնն է , նա չէ եկած ոչ երկաթով
աշխարհակալելու եւ ոչ կայծակամբ
հարկանելու , այլ խօսքով ամօքելու և
սիրով քաղաքակրթելու : Այսպէս
մարդկային ազգը իր միութեան զգա-
ցումը Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիս-
տոսի կը պարտի :

Քանի՞ ճշմարտութիւնք անով մե-
այն կ'աղբէին և պիտի կրնային անոր
հետ շօշմանիլ և անհետիլ , վայրկեան
մը եղաւ ուր երկրագնդին ամբողջ ա-
պագան մէկ հոգւոյ մէջ ամփոփուած
կը գտնուէր :

Մարդկային սեռը կռոյց առջեւ կը
խոնարհէր , և ինքն միայն արարիչ Աս-
տուած կը յայտնէ , անձանթ զա-
տուածը՝ աստուած մը : Բոլոր ժողո-
վրդոց հաւանութիւնը գերութիւնը
նուիրագործած էր , ինքն միայն ըսաւ
ժողովրդոց թէ , « Ամեն մարդիկ ազատ
են , վասն զի ամեն մարդիկ եղբայր են » :

Իմաստունք բոլոր բարոյական ճիշ-
մարտութիւնները թագուցած էին , և
մարդոց գործերը քաղաքական օրինօք
միայն կը կառավարէին : Հռովմայեցւոյ
և Սպարտացւոյ առաքինութիւնները
իրենց սահմանադրութեան մէջ զը-
րուած էին և ոչ կրօնից մէջ :

Յիսուս միայն՝ երկրիս վրայ բաւ կը
հասկնայ թէ օրէնսդիր մը սոյն գործը
անկատար է , մեր հոգին անձուկ սահ-
մանի մէջ կը սեղմէ և իր առաքինու-
թեան թռիչները կը ջախջախէ : Միայն
ինքը գիտէ որ մարդս հացով միայն
չ'ապրիր , այլ ճշմարտութեամբ . մին-
չեւ յինքն անձանթ ճշմարտութիւն-
ները բոլորովին ժողովրդական կրթու-
թեան մը դիւրին և շնորհալի ձեւով
աշխարհի կը ներկայացնէ :

Փիլիսոփայից վերացական իմաստութեան տեղ մարդոց համար յարմար ցուած պարզ ճիշտ և գերազոյն իմաստութիւն մը չտուաւ՝ որ ականջին սէս սրտին իսկ ազդէ առանց աշխատութեան և յօգնութեան իրր զգացմամբ մը յիշողութեանը որ հոգւոյն մէջ կը հանգչի և զոր պէտք է տանել յերկինս :

Մինչեւ յինքն ամենէն բարձր առաքինութիւնն էր կեանք ընդունած երկրին փոքրիկ անկեան համար մեռնելը . հայրենեաց սահմանը մարդկութեան սահմանը կը գծէր : Արդ փրօկիլը մեզ կ'ըսէ « Մեր հայրենիքը երկրագունդն է . մեր ընտանիքը մարդկութիւն և մեր հայրը Աստուած է » : Զափէ այս խօսքերուն մեծութիւնը և տես թէ որպիսի սկզբունք մեզ կ'ուտան ինչ բարոյական կը տարածեն և ինչ բախտ մեզ կը խոտտանան . հինքը կը կրօնէին . « Հարկ է սիրել իրմէ աւելի ընտանիքը և անկէ աւելի հայրենիք » աստի մասնական քաղաքակրթութիւն , մշտնջենաւոր պատերազմ . Յիսուս Քրիստոս կը յաւելու « իր հայրենիքէն աւելի մարդկային ազգը , աստի տիեզերական քաղաքակրթութիւն , անյաղթելի բարոյական , և ընդհանուր խաղաղութիւն :

• Արդիական սէր առ Աստուած , եղբայրական սէր առ մարդիկ , երկնային և երկրային օրէնք , կատարելութեան բարձրակէտն ուր հոգին միայն կարող է ճախրել : Ուշի ուշով դիտեցէք թէ Յիսուսի Քրիստոսի կրօնքը բնութեան օրէնքէն ծագեցաւ և պատուիրանները մարդկային սրտին մէջէն առնուեցան , իրմէ առաջ՝ այս մտածութեան վրայ չենլով կրսեմ . քաղաքական կրթութիւնք քաղաքացւոյ մը պարտիք միայն կ'սրտէին , մարդկային բարոյականը նիւթական չահերով միայն կրօնի

պաշտմանց կը հպեր , չը կար և ոչ ինչ որ զմարդը աստուածոյ հետ միացներ :

Հայրենեաց համար առաքինի էին . Աւետարանը զմեզ երկնից և մարդկութեան համար առաքինի բռա : Այսպէս Յիսուս ՚ի մի ականարկ անկը լոն փիլիսոփայից բարոյականին անբարոյական հեթանոսաց կրօնից աւելորդապաշտութիւնն դարմանեց հաստատելով բարոյականը , կրօնքը և Աստուծոյ և մարդկութեան սէրը :

Այսպէս իսպառ դատապարտեցան կրօնական ամեն բռնութիւնք :

Աստուած և մարդը սիրելը զաննք Աստուծոյ հաճոյ ըլլալու համար խղճեւ չէ : Հայրը իւր որդւոց արիւնը չը խնդրէր , և զաւակունք թող իրենց եղբարց արիւնը չը հեղուն , սէրը սիրած առարկային երջանկութիւնը կ'ուզէ , և ով որ բարկութեան և ատելութեան ոճիրները անօր վրայ կը գնէ՝ բնութեան օրէնքը կը ջնախախէ . և Աստուծոյ մտածութեան տեղ մարդոց խորհուրդը կը զետեղէ :

Արդ կ'ըսենք այս վարդապետութիւնները սկզբունք մը հանենք և ըսենք . կրօնքը այն ժողովրդեան համար է որ հոգին ՚ի մարմնի է :

Արդ թէ ձեւով բանաստեղծական և թէ էութեամբ մարդկային նախնեաց կրօնքը յառաջագիմութեան որ և է տարերք չէր պարունակէր . և անշարժ կրօնք մը ՚ի յառաջագիմութիւն եղող ժողովրդեան քով զետեղել անկարելի ըլլալով կը հետեւեցնեմք թէ մտաց ամեն բարգաւաճում ընդարմացած էր առ նախնիս մահուան ծանրութեան տակ :

Այս կրնայ հասարակապետութեան (1) անցքին վրայ լոյս մը սփռել . ուր Պըշաւան իբր սկզբունք կը գնէ թէ վը

(1) Պըշաւան հասարակապետութիւն . Գիրք Գ :

տանգաւոր է ճշմարտութիւնը ժողովրդեան յայտնել . այլ պէտք է իր կըրօնական հաւատալեաց խնայել , նըմանապէս կան պարագաներ որ ռամկաց նախապաշարմունք պահել պարտք մի է : Այսպէս առ նախնիս ամենէն բարձր փիլիսոփայութիւն սխալանաց թշուառութիւն կրնէր , մանաւանդ թէ կ'ուսուցանէր :

Հասարակութեան այս մոտեմունքը նախնի ժողովրդեան մահաւան վըճիռն էր , Պլատոն լուր ըմբռնած էր թէ Երանաստանի կրթութիւնն և կրօնքը ստութեան վրայ հիմնուած էր , և հարկ էր ճշմարտութեան առաջին յայտնութեան դէմ փլչիլ և անհետիւլ : Ընդհակառակն Երեսօրի Քրիստոսի վարդապետութիւնը իր էութեան մէջ կատարեալ է , ստութիւնը 'ի վեր կը հանէ . նախապաշարմունքը կը փարատէ , և մեր կուրծքէս շրջապատեալ աւելորդապաշտութիւնքը կը հարուածէ զմեզ մեր նախնական մարքութեան և ամբօնութեան կը վերագարձնէ , երկրային ցնցոտիներէն ըզմեզ կը մերկացնէ միով բանիւ բոլոր ժողովրդեան վրայ կեանք և լոյս կը սրփռէ ըստ երկնային բանին Երեսօրի Քրիստոսի « ՃԵՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ ԶԶԵԶ ՊԻՏԻ ԱԶԱՏԷ » :

ԷՖԷ Մարիէն

Թարգ .

Զաւար Մ . Համբարձումեան ,

Ուխտաւոր :

յԵՐԱՍԱՊԷՏ :

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

(Հարուստութիւնն և վերջ , տես թիւ 11 .)

Այս կուսքերու ձեւերը անթիւ են , ոմանք արձանի ձեւ ունին , դլուխ դազանի , ախանջ մարդոյ , բերան թռչնոյ , ձեռք մարդոյ , աչք եզան , մարմին մարդոյ , ասքեր անասնոյ , կամ մարդոյ , պարս գետի կը նմանի , ուրիշ գետերէն ջուրերը կը վազեն :

Ոմանց գլուխ օրիորդի , գէմք թրուչնոյ , երկայն կտուց ունին և բերնէն օձ կ'ելլէ , և շատ մը աչքեր ունին , չորս ձեռք և չորս ախանջ , այսպէս ալ շատ մը ոտքեր ունին :

Ոմանք կատարեալ կերպով օրիորդի մը պատկեր կը կրեն :

Ոմանք խառն անն և կնոջ պատկեր , ոմանց գլուխ եզան , գէմք մարդոյ , մարմին գազանի , խակ երեսը խաւառ ծածկեալ : Վերջապէս անթիւ են կուսքերու պատկերները և տեւսակները և ըստ հաճոյս կը կերտեն և կը պաշտեն :

Պրմաստանու մէջ փոքր կղզի մը կայ , ուր շատ մը բրգունք եւ կուստուններ կան : Մանաւանդ Պիան անուանուած տեղւոյն կատարներ ուրուն մէջ կը բնակէին քուրմ պատգամատունները :

Կը պատմուի ասոնց վրայօք թէ առաջին ժամանակները երբ Հնդկաց թագաւորները 'ի գահ կը բարձրանալին , պատգամ կը հարցունէին թէ՝ « Եթէ մեր թագաւորանիւտ քաղաքի մէջ բնակիմք , մեզ լաւ կը լինի թէ վատ » ասոր 'ի պատասխանի պատգամ կ'ընդունէին մեծ մասամբ՝ թէ վատ կը լինի : Այս պատգամն վախ նալով շատ թագաւորներ քաղաքները կը ձգէին ժողովուրդն առնելով կ'ել-